

Herdenking Mijnstaking 1944, Landgraaf, 29 april 2024

Beste mensen,

Vandaag **herdenken** we dat velen
in Nederland, Limburg en in het bijzonder de mijnen,
81 jaar geleden
in opstand kwamen;
"Nee", zeiden tegen een niet te verteren besluit van de bezetter; en
het waagden te gaan staken.

Speciaal herdenken we vandaag ook de vier mijnwerkers
die dit met de dood moesten bekopen.

Eén – **Hendrik Horstman** uit Kaalheide, Kerkrade –
die eenmaal gearresteerd,
nog probeerde te vluchten,
maar daarbij, heel laf,
werd neer- én doodgeschoten...

... En drie – **Meinardus Tempelaars**,
Reinier Savelsberg uit Heerlerheide
en **Servatius Toissant** uit Amstenrade –
die een waanzinnig angstige rit voor de boeg hadden,
naar het noorden, naar de Wellse Heide in Bergen,
om daar samen met vier anderen
hun leven te moeten geven...

Deze drie kenden die **andere vier** niet.
Het enige wat ze gemeen hadden,
was het lef, om het werk neer te leggen
en de pech, eruit gepikt te worden
om als afschrikwekkend voorbeeld te dienen.

Eén van die andere vier,
Johannes Boogerd,
 werkte ook in de energiesector,
 maar dan in Roermond,
 bij de Elektro Chemische Industrie, de ECI,
 gehuisvest in het gebouw,
 waar we op 5 mei van dit jaar
 als Limburg de aftrap van de nationale bevrijding mogen geven.

Maar toen – op die 29e april 1943 –
 staakte daar het voltallig personeel;
 22 man die hiervoor allemaal werden opgepakt;
 en naar Maastricht gebracht,
 waar Johannes – **Han** -
 36 jaar oud,
 getrouwd met zijn **Caroline**,
 door kwaad toeval,
 de dood tegen zich hoorde uitspreken...

Er zullen nog maar weinig mensen in leven zijn,
 die deze vermoorde mannen,
 nog écht hebben gekend.
 Toch zijn we hier samen om hen te herdenken;
 en de gebeurtenis – die enorme staking – die tot hun oneerlijke dood leidden...

Ja, we **herdenken**,
 maar kunnen we het ons ook **indenken**?

Wij, die al bijna 80 jaar in vrijheid leven;

- vrij zijn om te doen wat we willen;
- vrij zijn om te gaan en staan waar we willen; en
- vrij zijn – érg vrij zijn - om te zeggen wat we willen ...

Kunnen wij het ons **überhaupt** indenken:

- dat je **niet** in opstand mag/kan komen tegen apert onrecht;
- dat anderen de macht hebben je daarvoor van het leven te beroven;

- en het kennelijk geen zier kan schelen wie je bent;
net zomin wie je achterlaat,
echtgenotes, kinderen, ouders, broers, zussen, vrienden, vriendinnen,
iedereen die jou liefhad...

Het maakte allemaal niets – hélemaal niets - uit
voor wie besliste over leven en dood...

Het is deze – voor ons – **onbegrijpelijke onmenselijkheid**,
waar we vandaag bij stil staan,
en eigenlijk als bijna vanzelfsprekend aannemen,
dat zoiets hier nóóit meer kan gebeuren...

Dat is waarom we **herdenken**,
maar zet het ons ook **tot nadenken**?

Denken we erover na,
hoe het toen zó ver heeft kunnen komen?
Dat een gedachtegoed dat andere mensen uitsluit,
zelfs niet als mensen wil zien;
zo de macht heeft kunnen grijpen?

Denken we erover na,
of die geschiedenis zich niet kan herhalen?
In deze wereld van vandaag,
die zo zoekende is.

Denken we erover na,
of het nu niet wéér aan de gang is,
ook hier in Europa

- Dat we de ene mens boven de ander plaatsen;
- dat ons eigen gemak boven alles gaat;
- en als we dat dreigen te verliezen, dat dit de schuld is van 'die ander'?

'Die ander' die we niet kennen;
ook niet écht willen leren kennen;
en misschien wel als 'minder belangrijk mens' zien;

Ja, Limburg mag dit jaar het voortouw nemen,
in het vieren van de vrijheid
die we al bijna 80 jaar
zo 'gewoon' zijn geworden.

Bijna 80 jaar,

- waarin die vrijheid 'als groot goed' **van collectief naar individueel** verschoof;
- waarin verbindende zuilen plaats maakten voor van elkaar gescheiden *bubbles*; en
- waarin saamhorigheid - meer dan ons lief mag zijn - de samenleving uit sloop...

Een saamhorigheid waaraan
toen in 1943, hier in Limburg, in de mijnstreek,
nog **totaal géén** gebrek was.

Stérker nog
het was juist die saamhorigheid
die maakte
dat nergens in Nederland,
in geen enkele andere bedrijfstak,
het werk zo massaal werd neergelegd,
als hier in de mijnen...

Een saamhorigheid,
een solidariteit,
die juist ondergronds was gegroeid.

Dáár waar het niet uitmaakte wie je was,
waar je vandaan kwam,
of je hier geboren was of niet.

Want, je wist dat je daar beneden
'boven alles'
op elkaar moest kunnen rekenen.
Voor je eigen veiligheid
moest je elkaar 'kunnen, willen en durven' vertrouwen.

Beste mensen,

Laat ons vandaag **her-**, **in-** en **nadenken**,
maar laten we bovenal ook de wereld van vandaag
in aanloop naar 80 jaar vrijheid
wat meer **koempel-kracht** gunnen.

Een koempel-kracht – met die enorme saamhorigheid –
die vraagt dat we elkaar – dus óók die ander –
'kunnen, willen en durven' vertrouwen;
en meer vraagt naar wat ons bindt,
dan wat ons scheidt...

Wat meer koempel-kracht voor
onze veiligheid
én vrede
én vrijheid...

Waarbij ik u,
die hier vandaag herdenkt,
ook wil vragen
om niét te zwijgen.

Zet ook anderen aan het denken,
over welke waarden we nodig hebben,
om weerbaar te blijven,
in een wankele wereld.

Verspreid daarmee
iets van die koempel-kracht,
die elke samenleving zich,
óók na bijna 80 jaar vrijheid,
zou moeten blijven wensen...